

Nr 312.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till anordnande av provisoriska lokaler för länsstyrelsernas folkbokföringsavdelningar; given Stockholms slott den 11 maj 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Fritiof Domö.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anmäler chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Domö, fråga om anslag till anordnande av lokaler för länsstyrelsernas folkbokföringsavdelningar.

I proposition den 20 april 1945, nr 282, har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag angående omorganisation av folkbokföringen.

Bihang till riksdagens protokoll 1945. 1 saml. Nr 312.

1117 45

Genom beslut samma dag uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att i samråd med statistiska centralbyrån undersöka förutsättningarna för beredande av de ökade lokaler vid länsstyrelserna, som erfordrades för genomförandet av folkbokföringskommitténs förslag beträffande omorganisation av folkbokföringen.

Beträffande innebörden av kommittéförslaget får jag i allt väsentligt hänvisa till propositionen 1945:282. Här torde jag få inskränka mig till att erinra därom, att chefen för finansdepartementet vid anmälan av nämnda proposition utgått från att verksamheten för uppläggningsarbetet vid länsstyrelserna skulle kunna påbörjas den 1 oktober 1945 och att detta arbete kunde beräknas pågå under tiden fram till den 1 juli 1946. Med hänsyn till svårigheterna att uppbringa lokaler syntes det, framhölls i propositionen, bliva nödvändigt att tills vidare lösa lokalfrågorna genom provisoriska anordningar. För att bereda mera stadigvarande lokaler åt folkbokföringsavdelningarna kunde vid en del länsstyrelser ny- eller tillbyggnader bliva erforderliga.

I skrivelse den 3 maj 1945 har *byggnadsstyrelsen* framlagt preliminära resultat av den anbefallda undersökningen samt därav betingade anslagsäskanden.

Byggnadsstyrelsen har därvid meddelat, att statistiska centralbyrån till styrelsen överlämnat en promemoria av den 19 april 1945, vari efter en redogörelse beträffande de maskiner och förvaringsskåp, som folkbokföringsavdelningarna i genomsnitt skulle komma att behöva, en approximativ beräkning gjorts av de utrymmen, vilka skulle erfordras i varje län. Präglingen av tryckplåtar över den mantalsskrivna befolkningen avsåges enligt promemorian skola börja den 1 januari 1946, men i viss utsträckning skulle lokaler behövas redan från den 1 oktober 1945.

Det totala lokalutrymme, som länsstyrelserna skulle behöva disponera under uppläggnings tiden och därefter, har i promemorian enligt vissa, grovt approximativa beräkningar uppskattats till sammanlagt 4 275 m², motsvarande i medeltal cirka 180 m² för varje länsstyrelse.

Den för varje länsstyrelse beräknade behövliga golvytan framgår av följande sammanställning.

L ä n	Golv- yta m ²	L ä n	Golv- yta m ²
Stockholms	230	Älvsborgs	225
Uppsala	115	Skaraborgs	180
Södermanlands	145	Värmlands	190
Östergötlands	215	Örebro.....	170
Jönköpings	180	Västmanlands.....	140
Kronobergs	130	Kopparbergs	190
Kalmar.....	175	Gävleborgs	190
Gotlands	90	Västernorrlands	190
Blekinge	120	Jämtlands	120
Kristianstads	185	Västerbottens.....	170
Malmöhus	325	Norrbottns.....	170
Hallands	130		
Göteborgs och Bohus	300		
			Summa 4 275

Då byggnadsstyrelsen under hand erhållit meddelande, att undersökningarna borde bedrivas med största möjliga skyndsamhet, hade styrelsen genom en omedelbar förfrågan hos länsarkitekterna sökt få en allmän uppfattning om läget inom de olika länen. Därvid hade det visat sig, att inga möjligheter föreläge att inom kronan tillhöriga byggnader bereda tjänsterum av erforderlig omfattning vid någon länsstyrelse utan att till- eller ombyggnad företoges.

Beträffande utsikterna att genom förhyrning anskaffa lokaler till den 1 oktober 1945 har byggnadsstyrelsen med ledning av införskaffade uppgifter anfört i huvudsak följande.

I *Östergötlands län, Linköping*, har ställts i utsikt att staten skulle kunna få förhyra 12 rum inom rådhuset, vilka bliva lediga genom polisverkets utflyttande till annan byggnad. Lokalerna skulle sannolikt i så fall få disponeras redan inom den närmaste tiden.

I *Älvsborgs län, Vänersborg*, lära möjligheter föreligga dels att av Vänersborgs stad förhyra en småskolebyggnad, dels att övertaga ett hotell, som skall nedläggas. Småskolan befinner sig enligt länsarkitektens utsago i så dåligt skick, att reparationer på omkring 10 000 kronor skulle vara erforderliga. Rörande den hyra staden skulle betinga sig ha för närvarande uppgifter ej kunnat erhållas. För hotellokalerna har preliminärt angivits en hyra av 7 000 kronor. I detta pris ingår, då byggnaden uppvärms med kakelugnar, ej kostnad för värme.

I *Skaraborgs län, Mariestad*, har uppgivits, att 8 rum möjligen skulle kunna förhyras inom ett hus, som är under uppförande och beräknas bliva färdigt till den 1 oktober 1945.

I *Örebro län, Örebro*, kan enligt meddelande från länsarkitekten ett par hundra kvadratmeter möjligen förhyras i ett hus som är under byggnad och beräknas bliva färdigt till den 1 oktober 1945.

I *Gävleborgs län, Gävle*, skulle kunna förhyras en kafélokal om 184 kvadratmeter från den 1 oktober 1945. Med anordnande av korridorsystem skulle där kunna inredas 8 rum. I hyra har begärts 8 500 kronor, vilket preliminärt lär ha godkänts av hyresnämnden. Värden har emellertid uppgivits fordra, att kontraktet skrives på så lång tid som fem år.

I *Västerbottens län, Umeå*, komma av skogsvårdsstyrelsen förhyrda lokaler att bliva lediga den 1 oktober 1945, och viss möjlighet synes även finnas att utöka dessa genom ytterligare förhyrning. För de rum, som på så sätt skulle tillkomma, begäres kontrakt på två år.

I ytterligare något eller några län torde, fortsätter styrelsen, möjlighet föreligga att under loppet av instundande vinter eller under våren 1946 erhålla vissa utrymmen.

I *Västmanlands län, Västerås*, komma sålunda i samband med färdigställandet av tillbyggnad vid landsstatshuset en del lokaler att kunna påräknas.

I *Kristianstads län, Kristianstad*, torde utrymmen bliva disponibla i gamla telegrafhuset, så snart det nya blir färdigt till inflyttning. Tidpunkten härför kan emellertid ej nu bestämmas, då den är beroende av vissa inredningsarbeten, vilka icke kunna verkställas, förrän den nu pågående strejken inom metallarbetarfacket upphört.

Av denna preliminära undersökning framginge, anför byggnadsstyrelsen, att möjligheterna att bereda lokaler åt folkbokföringen till den önskade tidpunkten i flertalet län vore ytterligt små. Styrelsen komme givetvis att tillvarata varje möjlighet till förhyrning, som under tiden kunde yppa sig, men såvitt nu kunde bedömas komme det att bliva ofrånkomligt att i mycket stor utsträckning tillgripa uppförande av provisoriska barackbyggnader för ändamålet. Att nu med någon större grad av säkerhet angiva, var sådan utväg måste tillgripas, vore icke möjligt, då utsikter att genom förhyrning eller omflyttningar anskaffa lokaler i även andra än förut angivna fall icke finge anses helt uteslutna. För närvarande borde man emellertid räkna med att barackbyggnader eller åtgärder, som i kostnadshänseende vore jämförliga med uppförande av sådana, måste tillgripas i omkring 20 län. Medel härför måste därför ställas till förfogande, och det erforderliga beloppet kunde uppskattningsvis beräknas till 1 000 000 kronor. Detta belopp syntes böra anvisas för innevarande budgetår och Kungl. Maj:t därvid bemyndigas att använda beloppet för uppförande av provisoriska byggnader eller för vidtagande av andra åtgärder, som kunde visa sig lämpliga för anskaffande av lokaler för ifrågavarande ändamål.

Under hänvisning till det anförda hemställer byggnadsstyrelsen att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1945 års riksdag att för beredande av provisoriska lokaler åt länsstyrelsernas folkbokföringsavdelningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 1 000 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i sin förevarande skrivelse jämväl anmält behov av medel för att i ett sammanhang verkställa utredningar rörande samtliga länsstyrelsernas lokalbehov. Styrelsen anför härom följande.

Styrelsen får framhålla, att genom sådana åtgärder som de förut angivna ernås endast ett otillfredsställande provisorium, som snarast möjligt måste avvecklas. Det kommer därför att bliva oundgängligt att inom den närmaste framtiden vidtaga erforderliga till- eller ombyggnader vid samtliga landsstatshus, och utredningar i dessa hänseenden böra omedelbart vidtagas. Då, enligt vad byggnadsstyrelsen erfarit, jämväl omorganisation av uppbörds-väsendet lär övervägas, vill styrelsen erinra om att i samband med denna reform ytterligare lokalbehov för länsstyrelserna torde uppkomma. Byggnadsstyrelsen finner därför för sin del önskvärt, att utredningarna få omfatta jämväl sistnämnda lokalfråga.

Dessa utredningar komma att bliva av sådan omfattning, att styrelsen icke kan medhinna desamma med anlitande av styrelsens ordinarie arbetskraft, varför styrelsen får hemställa, att för deras bekostande erforderliga medel ställas till styrelsens förfogande. Kostnaderna kunna icke beräknas lägre än i genomsnitt 1 500 kronor för varje län eller tillhoppa 36 000 kronor.

På grund härav hemställer byggnadsstyrelsen om bemyndigande att för utredningarnas verkställande taga i anspråk 36 000 kronor av reservationsanslaget Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.

*Departements-
chefen.*

Vid bifall till det i propositionen 1945:282 framlagda förslaget till omorganisation av folkbokföringen måste lokaler i betydande omfattning ställas till förfogande vid länsstyrelserna redan omkring den 1 oktober 1945. Av

byggnadsstyrelsens undersökningar framgår, att erforderliga utrymmen icke kunna erhållas inom kronans byggnader utan om- eller tillbyggnad av desamma. Möjligheter att förhyra lokaler i öppna marknaden synas föreligga i sex län men måste i flera av dessa bedömas såsom ovissa. I två län, nämligen Västmanlands och Kristianstads, äro vissa utrymmen att påräkna under nästkommande vinter och våren 1946 på grund av redan beslutade nybyggnader för kronans räkning. Under här angivna förhållanden har byggnadsstyrelsen ansett ofrånkomligt att i mycket stor utsträckning tillgripa uppförande av barackbyggnader för ändamålet.

För egen del måste jag i stort sett ansluta mig till byggnadsstyrelsens uppfattning. Möjligheterna att förhyra lokaler böra, såsom byggnadsstyrelsen framhållit, noga beaktas. Hänsyn till lokalernas läge bör därvid icke tillmätas alltför stor betydelse, även om vissa ökningar i personalkostnaderna skulle bliva erforderliga. I den mån det visar sig möjligt att taga i anspråk lokaler, vilka nu disponeras för krisbetingade civila eller militära ändamål, böra självfallet dylika utvägar utnyttjas. Sannolikt kommer det dock i stor utsträckning att visa sig ofrånkomligt att uppföra barackbyggnader för här ifrågavarande ändamål.

Anslagsbehovet har av byggnadsstyrelsen beräknats till 1 000 000 kronor. Enligt vad jag under hand inhämtat från styrelsen är detta belopp beräknat i underkant och under beaktande av att möjligheterna att anskaffa lokaler genom förhyrning eller genom provisoriska ändringsåtgärder skola ytterligare prövas. Jag anser mig därför icke kunna frånga styrelsens beräkningar och förordar sålunda, att för ändamålet 1 000 000 kronor äskas av riksdagen.

Då lokalerna måste stå färdiga för inflyttning redan till hösten, lära medel för de förberedande åtgärderna bliva erforderliga redan före den 1 juli 1945. Enär emellertid anslagsbehandlingen i riksdagen icke torde kunna slutföras förrän beslut om folkbokföringens ordnande föreligger, synes det av byggnadsstyrelsen äskade beloppet likväl böra anvisas såsom investeringsanslag för budgetåret 1945/46. Byggnadsstyrelsen torde av Kungl. Maj:t böra be- myndigas att bestrida på innevarande budgetår belöpande kostnader av under händer varande medel. Frågan om avskrivning av anslaget torde framdeles få upptagas av chefen för finansdepartementet.

Vare sig de nu föreliggande lokalfrågorna vinna sin lösning genom förhyrning, barackbyggen eller på annat liknande sätt måste uppenbarligen åtgärder vidtagas även för att tillföra länsstyrelserna de ytterligare lokaler, som på längre sikt fordras för länsstyrelsernas stadigvarande behov. Detta gäller såväl i fråga om redan beslutade byggnadsföretag för vissa länsstyrelser s räkning, för vilka företag tilläggsanslag i vissa fall torde få äskas av 1945 års höstriksdag, som beträffande övriga länsstyrelser. För utredningar i sådant hänseende har Kungl. Maj:t denna dag ställt 36 000 kronor till byggnadsstyrelsens förfogande från reservationsanslaget Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av provisoriska lokaler för länsstyrelsernas folkbokföringsavdelningar* under statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1945/46 anvisa ett investerings-
anslag av kronor 1 000 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.
